

Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed
Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse overheid
Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed
Phoenixgebouw, Koning Albert II-laan 19 bus 5, 1210 Brussel

Intern Rapport

Verslag werfcontrole Duffel, Perwijsveld

Sofie Debruyne

Administratieve gegevens

Provincie	Antwerpen
Gemeente	Duffel
Deelgemeente	-
Lokatie	verkaveling Perwijsveld aan de Mechelsebaan
Perceelsnummer(s)	499m/deel, 507n2/deel, 508s/deel, 509a2, 509b2, 509c2, 509d2, 509p, 511k2/deel, 512f, 512p/deel, 516a2, 516g2, 516g3/deel, 516h3/deel, 516k2/deel, 517a, 517l2, 518e
Vergunningsnummer	2007/105
Periode onderzoek	6 tot 14 augustus 2007
Opdrachtgever	Quadrant Studieburo, Real Estate IS, Vangeel Wegenbouw
Uitvoerder	Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)
Terreinwerk	Sofie Debruyne met assistentie van Marc Saeys, Gerard Huysmans, Willy De Vos en M'hamed Bouzakoura
Verwerking en rapportage	Sofie Debruyne
Specialisten	-

Inhoudsopgave

- 1 Verantwoording van het onderzoek
- 2 Ligging van het onderzoeksgebied
 - 2.1 Topografische ligging
 - 2.2 Landschappelijke ligging
- 3 Historische gegevens
- 4 Methodologie
- 5 Waarnemingen
- 6 Besluit

Bibliografie

1 Verantwoording van het onderzoek

Op de verkaveling Perwijsveld wordt een nieuwe woonwijk gebouwd. In het kader hiervan werd op 1 augustus 2007 gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor de aanleg van wegen, bufferbekkens, nutsleidingen en riolering. Tijdens de eerste fase van deze werken werd de teelaarde over het gehele terrein afgegraven tot op het natuurlijke zand. Aangezien de bouwwerkzaamheden een bedreiging vormen voor het bodemarchief, werd besloten om de afgraving van de teelaarde archeologisch te begeleiden om zo inzicht te krijgen in de archeologische waarde van het terrein. Vóór de aanvang van de werken was het terrein immers nooit eerder archeologisch onderzocht geweest.

2 Ligging van het onderzoeksgebied

2.1 Topografische ligging

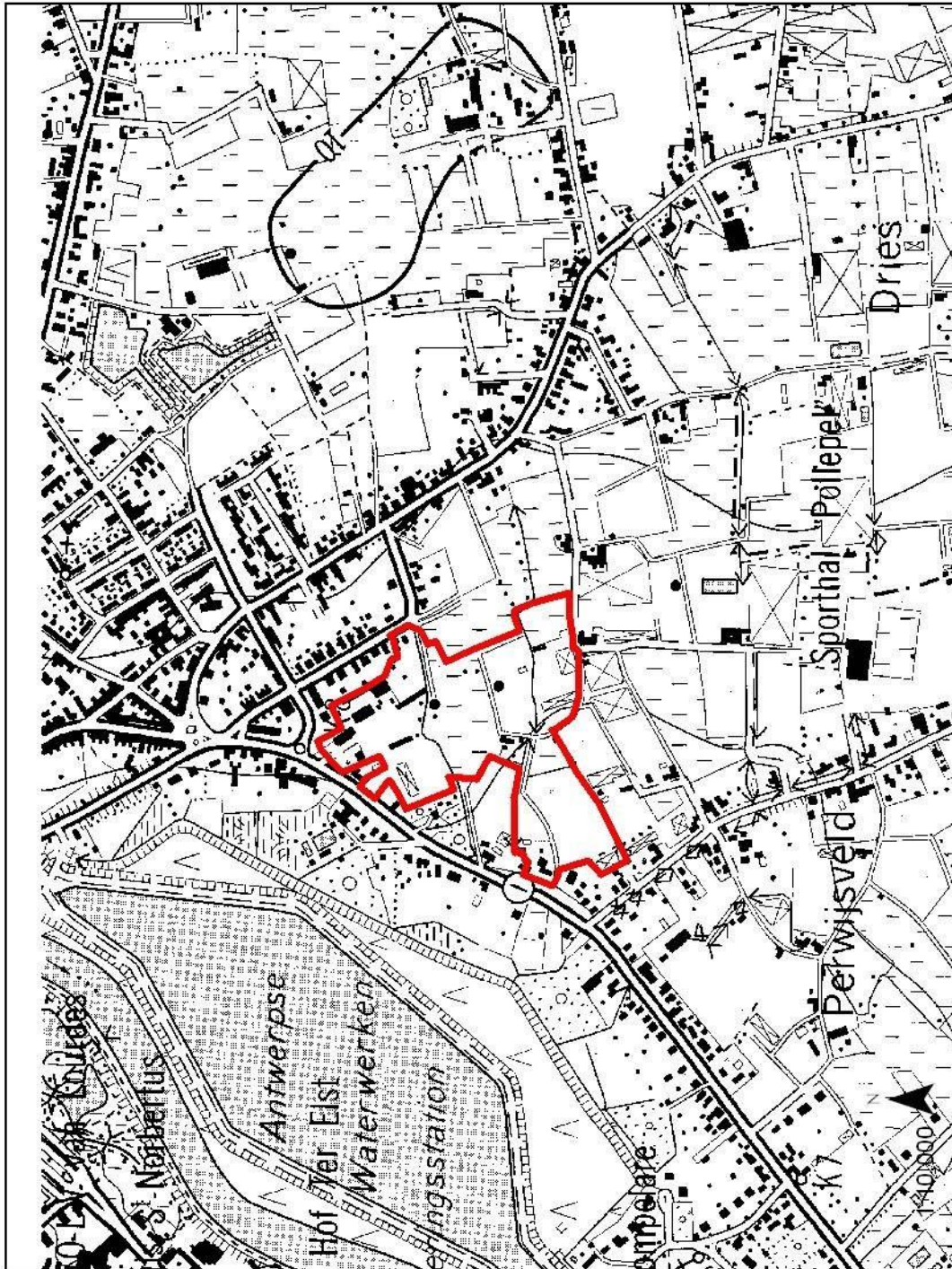
De verkaveling Perwijsveld is gelegen in de gemeente Duffel, tussen de Mechelsebaan en de Trapstraat. Het is een terrein van 6,2 hectare dat tot op heden in gebruik was als weiland, akkerland en woongebied.

2.2 Landschappelijke ligging

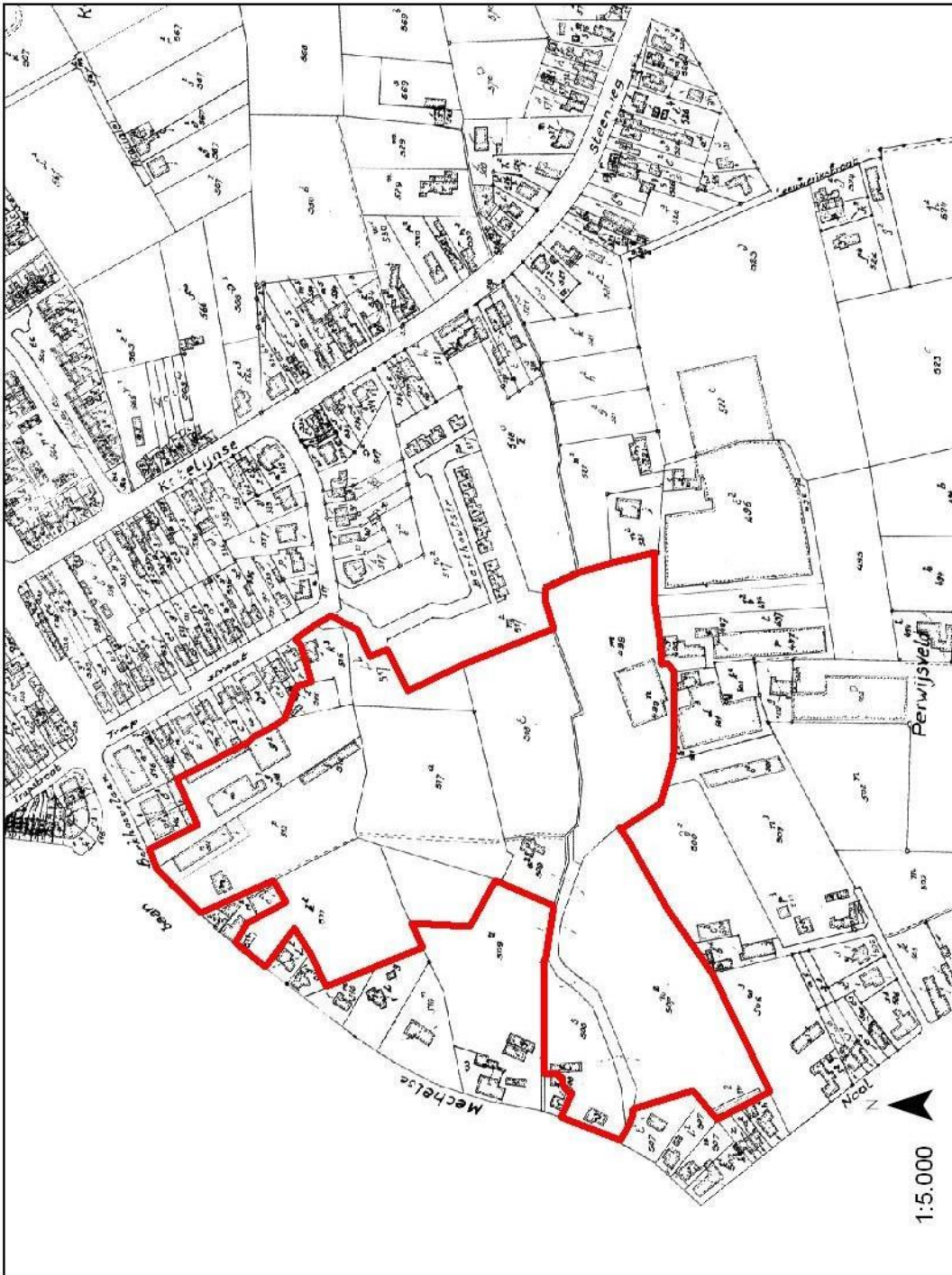
Het projectgebied ligt in een natte, laaggelegen zone aan de rand van de Netevallei. Het terrein wordt doorsneden door de Kwakkelenbeek. Deze beek is nu slechts een smalle sloot, maar is in vroeger tijden veel breder geweest. Dit werd duidelijk tijdens het afgraven van de teelaarde, toen aan weerszijden van de beek een opgepulde zone van ongeveer 2 meter breed zichtbaar werd.

Het pakket teelaarde was vrij dun. De bovenste laag, ongeveer 20 cm dik, kan geïnterpreteerd worden als de recente bouwvoor. Daaronder bevond zich een oudere laag van 15-50 cm dik. Deze laag is waarschijnlijk ontstaan door plaggenbemesting. Ze is echter te dun om van een echte 'plaggenbodem' te kunnen spreken. Het gaat hier eerder om een lage enkeerdgrond.

De overgang van de enkeerdgrond naar de natuurlijke ondergrond werd gekenmerkt door zware bioturbatie. In het natuurlijke zand was bovendien veel ijzerconcretie aanwezig, evenals in de enkeerdgrond, een typisch kenmerk voor natte bodems. Dit fenomeen was het sterkst aanwezig in de zuidelijke zone, waar het terrein het natst en meest laaggelegen was.

Afbeelding 1. Topografische kaart van het onderzoeksgebied.

Afbeelding 2. Kadastrale kaart van het onderzoeksgebied.

3 Historische gegevens

Op de Ferrariskaart van 1771-1778 staat langs de Mechelsebaan, ter hoogte van de lokatie van de huidige verkaveling Perwijsveld, een molen aangegeven. Deze 'Perwijsmolen' of 'Zandmolen' was een zogenaamde banmolen of dwangmolen, een molen waar men verplicht was het graan te laten malen. Deze molen verdween in 1914, toen hij werd afgebrand door Belgische genietroepen. Ter hoogte van de molen bevond zich tevens een bareel- of octrooihuis, dat in 1957 gesloopt werd (s.n. 1997, 107 en <http://nl.wikipedia.org/wiki/Banmolen>).

4 Methodologie

Tijdens het afgraven van de teelaarde werd archeologisch toezicht gehouden. Dit gebeurde door medewerkers van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed, met name archeoloog Sofie Debruyne en technisch assistenten Marc Saeys, Gerard Huysmans, Willy De Vos en M'hamed Bouzakoura. De opengelegde zones werden gevrijwaard van menselijk en machinaal verkeer tot ze door de bevoegde archeoloog vrijgegeven werden. De archeologische waarde van het terrein werd bepaald aan de hand van waarnemingen tijdens het machinaal afgraven van de teelaarde, handmatig opschaven van geselecteerde zones ter controle, afsteken van profielen en verzamelen van vondstmateriaal.

5 Waarnemingen

Op het terrein bleken zeer veel recente verstoringen aanwezig te zijn, voornamelijk kuilen en greppels. Geen enkel grondspoor van archeologische waarde werd aangetroffen. Het weinige vondstmateriaal dat verzameld werd, is zeker niet ouder dan de 16de eeuw. Het betreft losse fragmenten steengoed, roodbakkend aardewerk, industrieel wit aardewerk en glas.

Bij de afwezigheid van archeologisch relevante grondsporen dient wel een belangrijke opmerking gemaakt te worden. De machinale afgraving gebeurde in opdracht van en onder regie van de aannemer, Vangeel Wegenbouw. Dit had tot gevolg dat de teelaarde weliswaar verwijderd werd, maar niet op een dermate grondige wijze dat het vlak archeologisch goed leesbaar was. Om die reden is het zeer goed mogelijk dat sporen en vondsten aan het oog van de archeoloog ontsnapt zijn.

6 Besluit

Tijdens de archeologische begeleiding van het afgraven van de teelaarde op de verkaveling Perwijsveld werden geen archeologisch waardevolle resten aangetroffen. Het terrein kan dan ook vrijgegeven worden voor verdere ontwikkeling.

Bibliografie

s.n., 1997: Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur. Deel 13n4. Provincie Antwerpen. Arrondissement Mechelen. Kantons Duffel, Heist-op-den-Berg, Brepols, Turnhout.